

SESAM

Försvarssektorns Användargrupp för Software Engineering

Inbjuder till Höstseminariet

Informations- säkerhet i en NBF-miljö

nya utmaningar för systemutvecklingen

22 oktober 2003
FHS, Sverigesalen

Informationssäkerhet i en NBF-miljö

nya utmaningar för systemutvecklingen

I ett framtida nätverksförsvar får informationssäkerhetsaspekterna nya dimensioner och kommer mer eller mindre att beröra alla typer av funktioner och system. Säkerhet i den bemärkelsen är alltså något som de flesta som framöver utvecklar svenska försvarssystem måste ta hänsyn till, även de som sysslat med vapensystem och andra inneslutna system där sådana aspekter tidigare inte varit framträdande. Det är därför angeläget att på bred front öka medvetenheten om de utmaningar som väntar.

Seminarier syftar till att ge kravställare, system- och programvaruutvecklare och integratörer på olika nivåer inom företag och myndigheter en överblick över ämnesområdet, visa exempel på typer av hot och problematik som kan bli aktuella samt på möjliga lösnings- och verifieringsmetoder.

Föredragshållarna representerar aktörer i den kedja av parter som ställer krav på, styr, forskar om, genomför och verifierar utveckling av informationssäkerheten i ett nätverksbaserat försvar och kommer att belysa resp parts bidrag i detta arbete.

SESAM är ett sedan 1988 fungerande samverkansnätverk för projektövergripande och företagsneutral kunskapsuppbyggnad och kunskapsspridning inom området programvaruintensiva försvarssystem.

Verksamheten bedrivs huvudsakligen i två arbetsgrupper; Teknik och Metodik samt en nystartad intressegrupp för Programvarusäkerhet. Ordf Ag Teknik är Lars Asplund, MDH, lars.asplund@mdh.se, ordf Ag Metodik är Håkan Edler, IVF, edler@hisafe.se och ordf för intressegrupp Programvarusäkerhet är Inga-Lill Bratteby-Ribbing, FMV, inga-lill.bratteby-ribbing@fmv.se.

Verksamheten redovisas på seminarier och i medlemsbladet Rendezvous, som utkommer 3-4 gånger per år.

Intressent i SESAM kan vara försvarsmyndighet och företag eller institution som har utvecklingsuppdrag/beställning från försvarsmyndighet. Av intressent krävs viss garanterad arbetsinsats i arbetsgrupperna.

SESAM samarbetar med föreningen Ada i Sverige beträffande informationsspridning, anordnande av seminarier mm.

SESAM styrs av ett råd, som är sammansatt av representanter för intressenterna. Ordförande är f.n. Claes Wadsten, AerotechTelub, och vice ordförande Johan Hallén, Försvarets materielverk.

<http://sesam.tranet.fmv.se>

Program onsdag den 22 oktober

- 09.00 Registrering öppnar, **kaffe**
- 10.00 Inledning
Claes Wadsten, AerotechTelub AB, ordf SESAM
- 10.10 Sårbarhet och säkerhet
Michael Mohr, Försvarsdepartementet
- 10.30 Försvarsmaktens syn på informationsoperationer
Håkan Gustafsson och Åsa Warg, FM
- 11.00 Informationssäkerhet i den nya Försvarsmakten
Ingvar Ståhl, FM HKV
- 11.30 **Lunch**
- 12.30 System- och materielutveckling/anskaffning - så byggs säkra system
Ronny Andersson, FMV
- 13.00 Lås, Larm & Övervakning i nätverk
Ralf Törzsök och Vesa Virta, FRA
- 13.30 **Paus**
- 13.45 IT-osäkerhet
David Lindahl och Mikael Wedlin, FOI
- 14.45 **Kaffe**
- 15.15 Common Criteria ur ett systemutvecklingsperspektiv
Magnus Ahlbin, AerotechTelub AB
- 15.45 NBF skapar nya säkerhetsrisker men också nya säkerhetsförmågor
Stefan Burström, Ericsson
- 16.15 Decentraliserad Rättighetshantering
Kjell Svensson, SaabTech Systems
- 16.45 Avslutning

Föredrag och föredragshållare

Sårbarhet och säkerhet

Sårbarhet och säkerhet utifrån ett nationellt säkerhetsperspektiv. Varför är sårbarheten ett problem - vad hotar oss? Kopplingarna till vår nationella säkerhet? Vad gör vi - vilka är aktörerna och vilka metoder kan vi använda?

Michael Mohr, departementsråd, har arbetat på Forsvarsdepartementet sedan 1989. För närvarande huvudsekreterare i Forsvarsberedningen och huvudsekreterare i Informationssäkerhetsutredningen. Tidigare också ordförande i regeringens arbetsgrupp för skydd mot informationsoperationer.

Forsvarsmaktens syn på informationsoperationer

Informationsoperationer (IO) är ett område som är under snabb utveckling. Forsvarsmakten har av statsmakterna anmodats att utveckla operativ förmåga inom IO-området, vilket under de senaste åren tydligt redovisats i direktiven till Forsvarsmakten. Forsvarsmakten har startat utveckling inom IO-området i syfte att koordinera gamla och nya förmågor. Föredraget redovisar Forsvarsmaktens arbetsläge avseende IO.

Håkan Gustafsson och **Åsa Warg** är båda överstelöjtnanter vid FM, HKV/STRA. De tillhör arbetsgruppen Forsvarsmaktens Informationsoperationer (Ag FM IO).

Informationssäkerhet i den nya Forsvarsmakten

Föredraget redovisar Forsvarsmaktens syn på information, dess värde, hur den skall hanteras och hur den skall skyddas.

Ingvar Ståhl, FM HKV/MUST, Teknisk officer, stf avdelningschef, specialitet informationssäkerhet

System- och materielutveckling/anskaffning - så byggs säkra system

Utvecklingen mot det nätverksbaserade försvaret ställer nya krav på informationshantering, såväl i verksamheten som i de tekniska systemen. Som en konsekvens av detta måste processer, metoder och kravställning inklusive arbetsprogram och annat styrande underlag för utveckling, anskaffning, verifiering och certifiering samt drift av nya system ses över och anpassas. Eftersom försvarens system, både verksamhets- som tekniska system, kommer att vara av olika modernitet och under ständig förändring ställs krav på en fortlöpande hantering av aktuella hot kopplat till systemens aktuella status och förändring av dessa. Hur detta skall göras är för närvarande föremål för en översyn med både Forsvarsmakten och Försvarets materielverk inblandade. Här kommer att ges en presentation av var vi står just nu och en förmodad väg framåt.

Ronny Andersson, FMV, är överstelöjtnant mst i amfibiekåren, yrkesofficer i Kustartilleriet 1971 med samband/stridsledning som huvudtjänst och genomgick FHS högre tekniska chefskurs 1981–1983. Sedan 1983 har han varit anställd på FMV som planeringsansvarig och projektledare inom kustartilleriområdet, sektionschef vid Elektro och systemtekniskt koordineringsansvarig för all ledningssystemutveckling vid Elektro. Sedan 2001 är han teknisk chef för produktområdet Ledningssystem.

Lås, Larm & Övervakning i nätverk

Hur traditionella säkerhetshöjande åtgärder kan appliceras i nätverk, med brandväggar, intrångsdetekteringssystem och nätverksinspelning. Hur "honungsburkar" kan användas som larmklockor. Hur man kan få reda på vilken information som lämnat organisationen vid ett intrång.

Ralf Törzsök är chef Enheten för Teknisk informationssäkerhet, FRA och **Vesa Virta**, ansvarig för metoder och leverans kvalitet, FRA.

IT-osäkerhet

En praktisk demonstration av tekniska sårbarheter hos moderna kommersiella datorsystem och en diskussion av vilka konsekvenser som sårbarheterna medför.

David Lindahl och **Mikael Wedlin** arbetar inom projektet IT-vapen i en laborativ miljö vid FOI där de forskar kring hot och möjligheter med att använda programvara som vapen i militära sammanhang. David Lindahl, fil mag i datalogi, studerar offensiv användning av logiska vapen och mobil kod ur ett militärt säkerhetsperspektiv. Mikael Wedlin, civilingenjör i teknisk fysik och elektroteknik, arbetar med nätverk och datakommunikation.

Common Criteria ur ett systemutvecklingsperspektiv

Common Criteria är en internationell standard för att utvärdera krav på informationssäkerhet i produkter och avgränsade system. Vad innebär Common Criteria (CC) och hur kommer CC in i systemutvecklingsprocessen?

Magnus Ahlbin arbetar som IT säkerhetskonsult på AerotechTelub. Han har arbetat med Common Criteria och ITSEC sedan 1997, både som konsult, granskare och projektledare. Han har genomfört ett flertal evalueringar, i huvudsak åt FMV, men även åt andra kunder. Magnus är också ansvarig för Common Criteria satsningen inom AerotechTelub. Aktiva kort och Krypto-API:er är andra områden där Magnus har djup erfarenhet. Magnus har examen från Växjö Universitet.

NBF skapar nya säkerhetsrisker men också nya säkerhetsförmågor.

Oavsett vilka skyddsmekanismer man väljer inom NBF så kommer det att bli svårare att kunna analysera vilket skydd vi uppnår i varje situation. Ett dynamiskt nät kräver ett dynamiskt skydd. Detta är naturligtvis lätt att säga men man faller lätt in i ett traditionellt tänkande. Om detta tänkande får bli styrande riskerar man att begränsa förmågorna i NBF tillbaka till nutidens dedikerade system. Ett sätt att möta detta är att hantera risker och förmågor på ett bättre sätt samt en bättre samverkan mellan säkerhet och andra funktioner inom NBF. Möjligheterna för detta ökar med NBF och på samma sätt som med övrig verksamhet så kan nya förmågor uppstå inom informations-säkerhet genom synergier från flera olika funktioners samverkan.

Stefan Burström är M.Sc. och är risk och säkerhetschef på Ericsson med placering på EMW i Luleå. Han har jobbat med säkerhetsfrågor i mer än tio år och jobbar för närvarande med bl a säkerhetslösningar i LedsystT samt med säkerhetsarkitektur för Ericsson världsomspännande supportnätverk. Har erfarenheter från att jobba inom Ericsson med en mängd olika IT-relaterade säkerhetsprojekt bla som projektledare för Tigerteam, egna säkerhetsprodukter, framtagande av säkerhetsarkitektur och ackreditering av olika säkerhetslösningar.

Decentraliserad Rättighetshantering

Rättighetshantering kommer i allt högre omfattning bli ett centralt område inom det nätverksbase-rade försvaret. System kommer att behövas som underlättar administration av rättigheter i en stor decentraliserad organisation som exempelvis försvarsmakten där även snabba dynamiska förlopp måste hanteras utan att det leder till en okontrollerad spridning av rättigheten att nyttja ingående tjänster.

Föredraget diskuterar hur detta problem kan lösas med hjälp av delegerad administration av rättigheter där delegering av rättigheter kan ske på ett kontrollerat men ändå flexibelt sätt enligt en modell som säkerställer att delegeringen av rättigheter endast sker inom de ramar som är givna.

Kjell Svensson SaabTech Systems, är B.Sc och har arbetat på SaabTech och dess föregångare i Järfälla sedan drygt 12 år. De senaste åren har i huvudsak varit inriktade på arbete med informations- och IT-säkerhetsfrågor både inom och utanför NBF-programmet (LedsystT). Han verkar f n på Air Systems, Avdelning Affärs & Teknikutveckling

Anmälan

till

SESAM-seminariet den 22 okt 2003 "Informationssäkerhet i en NBF-miljö"

FHS, Sverigesalen, Valhallavägen 117, Stockholm

Avgift **400 kr**, inkl kaffe och lunch, exkl moms

Sista anmälningsdag 16 okt 2003

Anmälan är bindande

Avgiften faktureras

Namn: _____

Org/Företag: _____

Postadress: _____

_____

_____

Telefon: _____ Fax: _____

E-post: _____

Faktureringsadress om annan än ovan:

_____

_____

_____

Anmälan skickas till: SESAM-sekretariatet
Kåsjös Kontor
Odengatan 28, 4 tr
113 51 STOCKHOLM
Tel: 08-510 518 66, 070-716 9702
Fax: 08-510 519 32
E-post: kasjos.kontor@telia.com

Upplysningar: Claes Wadsten, 013-231 652
Ingemar Carlsson, 070-354 5840